

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ

Круглого столу з нагоди Дня Юриста

**«ЗАХИСТ ПРАВ ОСОБИ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В
УКРАЇНІ»**

6 жовтня 2022 року

Біла Церква 2022

УДК 378-053:63:001:81:008:165(063)

Захист прав особи в період воєнного стану в Україні: матеріали Круглого столу з нагоди Дня юриста (Біла Церква, 6 жовтня 2022 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 46 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук, доцент, декан соціально-гуманітарного факультету.

Пахомова А.О., канд. юрид. наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін.

Настіна О.І., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Відповідальна за випуск – Пахомова А.О., канд. юрид. наук, доцент.

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані Круглого столу з нагоди Дня юриста (Біла Церква, 6 жовтня 2022 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету. Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

УДК 341.1

Єфремова І.І. к.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

КІБЕРБУЛІНГ: ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ

Інтернет в сучасному світі став невід'ємною частиною нашого життя, оточення, а так є звичною буденністю. Спілкування у віртуальному світі дає уявлення про вседозволеність у поведінці і безкарності за будь які висловлювання та дії. Останніми роками досить багато інформації в суспільстві про таке явище як булінг (систематичне, свідоме жорстоке ставлення, фізичний або психічний вплив з боку окремої дитини або групи дітей до іншої дитини або групи дітей), визнаючи його прояв виключно у шкільному середовищі, у зв'язку із чим розроблені алгоритми дій вчителів, керівників закладів освіти щодо попереджень, застережень, а також інформування про наявність відповідальності адміністративної і, в особливо тяжких випадках кримінальної відповідальності як батьків, так і самих школярів – булерів.

Однак із розвитком діджиталізації, карантинних обмежень та в умовах воєнного стану все більше люди різного віку, спілкуються в соціальних мережах. Спілкування проходить як під власним іменем, так і під вигаданими іменами та прізвиськами. Таке спілкування, коли неможливо визначити хто саме знаходиться з іншого боку екрану телефону чи іншого гаджету, породжує відчуття вседозволеності та безкарності, що призводить до психологічного цькування, а інколи і прямого знуцання. Внаслідок чого і виникло таке явище як кібербулінг.

Кібербулінг – це знуцання над співрозмовником у віртуальному просторі, жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити іншу людину, з використанням інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо.

В цілому, на даний час, кібербулінг – це новітня форма агресії, що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням інформаційно-комунікаційних засобів. З психологічної точки зору дії можливого булера-нападника зумовлені прагненням домінувати, схильністю самоствердження за рахунок використання сили; неврівноваженість темпераменту, імпульсивність; наявність більш позитивного ставлення до насильства; небажання підкорюватись правилам; відсутність емпатії та співчуття; агресивне ставлення до людей; прояв проактивної (наприклад, для досягнення мети) і реактивної агресії (зокрема, у відповідь на провокацію).

Жертви кібербулінгу зазвичай навіть не знають як діяти в цьому випадку. Розгубленість, страх породжують негативні емоції і зумовлюють зворотню реакцію, яка виражається в агресії у відповідь.

Однак є правові засоби, які дозволять жертві не лише зупинити булера, але і притягнути його до відповідальності. Це може бути: самозахист, звернення до адміністрації соціальних мереж, звернення до органів поліції, звернення до суду.

По-перше це самозахист, який проявляється у зверненні до булера із вимогою припинити дії направлені на заподіяння шкоди вашому фізичному та психічному здоров'ю. По-друге, потерпілий має можливість звернутися зі скаргою до адміністратора сторінки або групи, що створена у відповідній соціальній мережі, з метою видалення інформації про нього. У випадку відмови адміністратора виконати відповідні дії, потерпілий може звернутися безпосередньо до служби підтримки соціальної мережі (наприклад, у соціальній мережі Facebook міститься вкладка «Довідка та підтримка») або натиснути кнопку «Поскаржитися». Такі повідомлення завжди надсилаються анонімно, і ніхто ніколи не дізнається, що ви повідомили про таку поведінку.

По-четверте: написати заяву до правоохоронних органів. В Україні відповідальність за кібербулінг передбачена лише новим законом щодо протидії булінгу у випадку онлайн-насильства над дітьми. На жаль, через відсутність ефективного законодавства, яке б протидіяло онлайн-насильству, аб'юзерів важко притягти до відповідальності та довести сам факт насильства.

Однак, за булінг передбачена лише адміністративна відповідальність. У статті 173–4. КУпАП Верховна Рада закріпила відповідальність за булінг (цькування) учасника освітнього процесу. Булінг визначено як діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі, із застосуванням засобів електронних комунікацій, які вчиняються щодо малолітньої чи неповнолітньої особи, або такою особою щодо інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Також у частині 5 ст. 173–4. КУпАП передбачається відповідальність за неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу. На жаль, передбачені фінансові санкції коливаються в межах від 850 – до 1700 грн..

Однак, на даний час визначена ще можливість людини, яка стала жертвою кібербулінгу, звернутися до управління/відділу протидії кіберзлочинам Департаменту кіберполіції Національної поліції України у відповідній області або направити електронне повідомлення про вчинення кримінального правопорушення.

П'ята можливість використовується у випадку, коли в досудовому порядку припинити кібер-знущання не вдалося, потерпілий має право, керуючись статтями 277 та 278 Цивільного кодексу України, звернутися безпосередньо до суду для захисту або поновлення своїх порушених прав.

Щоб мати можливість притягнути заподіювача шкоди до відповідальності необхідно надати докази заподіяння такої шкоди. Тому порада для осіб, які можуть зазнавати кібербулінг фіксувати всі дії кривдника (наприклад, робити фото або скріншоти неправдивої інформації про себе; інформації, що містить персональні дані; інформації, що принижує честь та гідність. При зверненні до суду усі зазначені докази можуть бути прийняті до уваги при постановленні рішення.

ЗМІСТ

Ковальчук І.В. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах воєнного стану	с.3
Бровко Н.І. До проблем становлення і розвитку громадських інституцій в Україні під час війни	с.7
Пахомова А.О. Особливості захисту жінок під час збройних конфліктів.....	с.11
Сімакова С.І. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану	с.14
Тимощук О.Г. Вплив російсько-української війни 2022 року на євроінтеграційні процеси в контексті набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС	с.17
Настіна О.І. Правові проблеми визначення статусу учасника бойових дій в сучасних умовах.....	с.19
Аргат Я.П. Розірвання шлюбу в умовах воєнного стану.....	с.22
Єфремова І.І. Кібербулінг: психологічні передумови та правові наслідки.....	с.25
Нікітенко О.І. Сучасні правові аспекти забезпечення безпеки у прикордонних районах держави	с.28
Макарчук В.В. Адаптація положень європейського законодавства стосовно поліцейської діяльності у сфері національної безпеки і оборони.....	с.32
Обіюх Н.М. Екологічна безпека під час війни: хто несе відповідальність?.....	с.36
Ломакіна І.Ю. Правові особливості трудової міграції.....	с.40
Ярмоленко Ю.В. Щодо питання створення приватних військових компаній.....	с.43